

Poslední premiérou Divadla v Dlouhé v letošní, 27. sezoně je rodinná inscenace [Amberville – Plyšovi gangsteři](#) v režii [Jana Jirků](#), který v Dlouhé hostuje poprvé. Je zároveň autorem scénáře podle slavného románu *Amberville*, jehož autor se skrývá pod pseudonymem Tim Davys.

Příběh *Amberville* je temný, plyšáci jednají často velmi krutě a záludně, ovšem také jsou plni lásky, ne plyšové ani molitanové, ale lidské, protože plyšáci o sobě přemýšlejí jako o lidech... Člověk se občas v tom ztrácí: Je to příběh plyšáků, kteří jednají jako lidé, nebo lidí, kteří vypadají jako plyšáci?

Kontrast mezi hebkými plyšáky a drsným světem, v němž se odehrávají jejich osudy, je zdrojem napětí v knižní předloze i v naší inscenaci, jak upřesňuje režisér **Jan Jirků**: „Pořád nevíme, jestli jsou to plyšáci, nebo lidé. Je to vybroušeno na velmi tenkou hranici. I v knize se autor jakoby zapomíná a trápení plyšáků sice probíhá na úrovni plyše a molitanu, ale najednou je tam věta *nechápu, jak člověk může chtít tak ubližovat.*“ A dále dodává: „Vlastně to není ani tak o gangsterech, jako o rodině. Ani jsem nevěděl, jako moc je to o rodině, dokud jsme nezačali zkoušet. V pozadí celého příběhu je jedno malinké selhání, které ovlivní osudy všech kolem. Jde především o vztah mezi dvěma bratry, o formu jejich lásky. Pak je tu samozřejmě vztah k rodičům a kromě toho je to také pohled jednoho tvora na celý svět kolem něj. Autorovi se podařilo geniálně zjednodušit několik věcí, ve kterých se motáme i my v reálném světě – nastavení společnosti, nastavení systému, se kterým se jedinec buďto musí smířit, naučit se s ním žít, nebo se z něj zbláznit. Tohle všechno si může divák prožít s našimi postavami a může ho to posilnit.“

Témata a inscenační styl přibližuje dramaturg inscenace **Luděk Horký**: „Celý příběh se odehrává ve městě, kde žijí jenom plyšáci. Všechno si navzájem dělají plyšové hračky, které jsou obrazem jak toho hezkého, tak toho ošklivého, co dělá lidskou společnost lidskou společností. Samozřejmě, že když se to všechno odehrává mezi hračkami, tak ostřejší výrazy a sprostá slova znějí najednou parodicky a vtipně, mordy připomínají spíš maňáskovou rakvičkárnu, jakou známe už z historie loutkového divadla. Tam se pro ostré slovo také nikdy nešlo daleko, hlavou se mlátilo o dřevěné portály a cucky z těl lítaly. U Jana Jirků neexistuje dělení na činohru, na hudební divadlo, loutkové divadlo... Divadlo je jenom jedno a všechny prostředky je možné použít, pokud dobře slouží estetickému názoru a sdělení. I naše inscenace tyto prostředky velice bohatě kombinuje, přičemž východisko je bližší činohře, motivace k jednání všech postav jsou psychologicky uvěřitelné, nicméně způsob řešení je podstatně vynalézavější. V inscenaci je velice silný hudební plán v podání živé, herecké kapely. S hudbou se pracuje dramaticky funkčně, chvílemi se stává jednajícím figurov. U jednotlivých postav je nejdůležitější charakter odpozorovaný z lidského světa, ale hrajeme si i s tím, že to je také konkrétní typ zvířete,

kterému v tradici bajky přisuzujeme nějaké vlastnosti, a pořad je to ještě navíc hračka. Takže vlastně na třetí.“

Na otázku ohledně věkového určení inscenace odpovídá představitel Medvěda Teddyho **Martin Matejka**: „V Dlouhé se od začátku snažíme hrát pro dospělé jako pro děti, to znamená hravě, a pro děti jako pro dospělé, to znamená se vší vážností a bez šišlání.“ A režisér **Jirků** dodává: „Mně se to nějak přihodilo, že jsem se stal režisérem rodinných představení, ale já to vlastně neřeším. V mnoha jiných mých inscenacích se děly kruté věci a vyprávěly se drsné příběhy z historie, ale snažím se je vždy vyprávět tak, aby byly srozumitelné a hlavně aby nebyly chladné. *Amberville* není pro malé děti, ale myslím, že ty větší, kolem 10-12 let, mohou pak mít na rodiče docela zajímavé otázky.“

Jan Jirků

Divadelní a televizní režisér Jan Jirků patří mezi nejpozoruhodnější současné tvůrce, kteří se ve světě divadla pro děti a mládež pohybují. Absolvent Katedry alternativního a loutkového divadla pražské DAMU (2002), kde byl žákem Jana Borny, na sebe výrazně upozornil již během studií – například za studentskou inscenaci *Živá voda* získal cenu na Skupově Plzni. Hned po absolutoriu se stal uměleckým šéfem v pražském Divadle Minor, které pod jeho vedením zažilo velmi razantní, inspirativní, energickou a v dobrém slova smyslu ambiciózní éru. Jeho tvorbu charakterizuje jevištní setkání herce a loutky, živě hraná hudba na jevišti, poetické obrazy plné metafor, smysl pro jevištní gag a humor vůbec.

Jan Jirků z Minoru odešel v roce 2006 a začal režírovat především v České televizi. S Minorem však zůstal spjat a pravidelně se do něj vrací. Tematicky však opustil pohádkové inspirace a začal se zajímat o významné momenty, epochy a osobnosti z českých dějin (*Hon na Jednorožce*, *Lipany*, *Zá-to-pek! Bratři naděje*). Všechny tyto tituly spojuje zobrazování postav ve vypjatých situacích, které od nich vyžadují hrdinský čin, odvahu a morální pevnost. Zároveň se ve všech inscenacích objevuje nepřehlédnutelný motiv národní hrdosti, nikoli pseudovlastenectví, i jistý patos. Právě v tom je tvorba Jana Jirků v kontextu českého divadla naprosto unikátní.

Za inscenaci *Bratři naděje* získal Cenu divadelních novin (společně s Jakubem Kopeckým).

Fotografie v tiskové kvalitě najdete po premiéře zde: <https://www.divadlodlouhe.cz/foto-a-video/fotografie-v-tiskove-kvalite/amberville-plysovi-gangsteri/>

Tim Davys

Amberville – Plyšovní gangsteři

Překlad Robert Novotný

Dramatizace a režie Jan Jirků **Dramaturgie** Luděk Horký **Scéna** Jakub Kopecký **Kostýmy** Andrea Králová **Hudba** Jiří Hradil

Hrají Pavel Tesař, Martin Matejka, Klára Oltová, Jan Vondráček, Samuel Toman, Jan Sklenář, Miroslav Zavičár, Bořek Joura, Marie Turková, Tomáš Turek, Ondřej Rychlý, Štěpánka Fingerhutová, Michaela Doležalová, Milan Potoček, Jan Staněk

Premiéra 3. června 2023 v 18 h

1. repríza 27. června 2023 v 18 h (od 17.15 setkání s tvůrci)